

Pieter De Buysser

Voorwaarts: achterwaarts!

Omdat je aan polarisering alleen een trommelvliesontsteking dreigt over te houden: een gesprek met Karl van den Broeck, de kersverse adjunct-hoofdredacteur van Knack, en voordien chef Cultuur van De Morgen. In die hoedanigheid was van den Broeck veelal de populistische pisaal van dienst. Altijd bereid om op blinde vlekken gewezen te worden, nam ik de temperatuur op van de specifieke, en tegelijk exemplarische verhouding die Karl van den Broeck heeft met de avant-garde.

KARL VAN DEN BROECK Ik was tijdens mijn studies een ongelooflijke fan van T.S. Eliot en Ezra Pound, echt dwepen, ik ging daarmee in bad. Binnen de ontwikkeling van de literatuur waren dat zeer progressieve dichters, maar maatschappelijk waren het uitgesproken reactionaire burgers. Pound is bij het fascisme terecht gekomen als propagandist van Mussolini. Eliot is altijd een heel aristocratische Brit gebleven en alle democratische tendensen binnen de samenleving zijn aan hem voorbij gegaan. Meteen werd mij duidelijk dat avant-garde een begrip is dat op twee fronten speelt. Er is zowel sector-interne avant-garde, die zich bezig houdt met de literatuur, de beeldende kunst, of de avant-garde zelf, en hoe die evolueert. En er is binnen de kunst de maatschappelijke avant-garde, die zich ent op politieke of zelfs economische vernieuwingen. Wat mij interesseert aan de avant-garde is dat ze de weg bereidt voor

iets anders. Om de terminologie van de oorlogsvoering aan te houden: de frontlinie. Als je een ploeg vooruitstuurt om zich 100 meter verder in te graven, dan doe je dat niet om die te laten afknallen. Je hoopt dat die een bres kunnen slaan waar nadien iedereen door kan: dat is een vruchtbare avant-garde. Een steriele avant-garde is er één die een put graaft, daar veilig in gaat zitten en wacht tot de oorlog voorbij is. Een beetje een metafoor voor heel wat kunstenaars op dit moment, heb ik de indruk. Laat de wilde horde maar over ons trekken, wij zitten in onze put, onze kelder of onze bunker, en hopen dat de vijand buiten blijft. Dat is geen avant-garde: dat is het thuisfront, vrouwen en kinderen doen dat, de echt moedige mensen doen dat niet. Maar een avant-garde die woest uit loopgraven stormt en zich laat afknallen als een bende idioten, daar hebben wij ook niets aan. Avant-garde moet het instrumentarium

verbreden zodat de realiteit beter kan worden uitgebeeld, zodat er naar meer realiteit kan worden gestreefd.

PIETER DE BUYSER **Waarom moet de realiteit worden uitgebeeld?**

VAN DEN BROECK Omdat dat natuurlijk de kern is van de kunst. Ik bedoel, je bent als kunstenaar in de wereld geworpen en je hebt daar problemen mee, je wil je daartoe verhouden. Je wil die realiteit doorgronden, en mijn voorkeur gaat dan uit naar de kunst die zich bezighoudt met de samenleving die wij bouwen, dat is dan politieke kunst, politiek in de zin van de polis die wij vormen.

PDB **Wat zijn de avant-gardetechnieken die daarin slagen?**

VDB Bijvoorbeeld de *stream of consciousness*, een uitvinding van de avant-garde van de 20^e eeuw om de realiteit dichter te benaderen. Tegenwoordig vind je dat bij Pieter Aspe en duizenden lezers kunnen daar nu mee van profiteren. Een voorbeeld van vandaag zie je ook bij de *reality TV*: de fictie wordt beter van de experimenten van de *reality TV*. Dat is avant-garde die een bres slaat en er uiteindelijk voor zorgt dat de rest volgt.

PDB **Waar naartoe?**

VDB Ik ben nu een boek aan het lezen van Anton Roosens, Vlaams-nationalist en communist, vorig jaar gestorven, links progressief dus gemarginaliseerd door de Vlaamse beweging, Gramscist eigenlijk. Die heel zijn leven heeft proberen aan te tonen dat culturen unificerende tendensen hebben. Om zichzelf in stand te houden probeert een cultuur verschillen te incorporeren. Hij geloofde in het interculturele, niet in het multiculturele. Een cultuur sterft als ze zich vasthoudt aan haar verworvenheden. Het Vlaams Belang en de commerciële sector, in deze de objectieve bondgenoot van het Belang, willen beproefde, herkenbare formules. Gramsci en zijn Vlaamse volgeling Anton Roosens zeggen: de volwassenheid van een